לא א מיי׳ פ״י מהל׳ ברכות הל׳ י סמג עשין כז

מוש"ע או"ח סי׳ רכד ס"י: לב ב מיי׳ שם הל׳ יט

טוש"ע שם סעיי יח: טוש"ע שם סעיי יח: לג ג מיי שם הלי י יע טוש"ע שם סעיף יב: ,

לד ד מיי׳ פ״י מהל׳ ברכות

א) [כתובות סב.], ב) [מ"ק ח: ע"ש], ג) [נ"נ יר.],

ד) [מוספתא פ"ו ה"ו],

ס [ג" הערוך ברדניקוס פי" (גיים). ג ו) ופי׳ מי שאין ראשו סגלגל ו) [פיי תי שחין רמבו פגנג מלמ רמבה ערוך ערך פקי], א מלא רמבה ערוך ערך פקי], א [עיי ו] ערוך מה שפיי בשם רב האי באון, ע) [מלת דמגלגל ליתא ברשיי ולא במוס׳ וכן בעיי ולא במוס׳ וכן בעיי ליתא אכן בערוך ערך ויל גרס להדיא כלשון אחר ול"ע על הפי׳ הראשון וכן תמה המ״א בסי׳ רכה והניח בל״ע אכן לגי׳

תורה אור השלם גָבוּל אַלְמָנָה:

2. אַל נְקְמוֹת יְיָ אֵל נְקְמוֹת הוֹמיט: תהלים צד א בַּשַּׁבְרוֹן מַתְנַיִם וּבַמַּרִירוּת תאנח לעיניהם: חזקאל כא יא

 והיה כי יאמרו אליך לבוֹתה כל רוח וכל פּרְפִים
 לב וְרְפּוּ כִּל יְדִיִם
 אָל שְׁמוּעָה כִּי כָּאָה וְנְמֵּמֹ
 אַל מְנִינָה נְאֵנָח וְאָמַרְתָּ
 הַבְּל לַב וְרָפּוּ כִּי לֹאַמַרְתָּ
 הַבְּי יאמרוּ אַלִּיף וְבְּוֹתְּהְ דְּיִ הְּחַלְּבְּי בְּּבְּה תָּלְבְּנָה מֵּיִם הַבָּּה בָּאָה תָנְהָיָתָה נָאָם אֵדֹנְי אַלֹדִים: יחזקאל כא יב 5. בְּאָזְנִי יִיְ צְבָאוֹת אִם לֹא בתים רבים לשמה יהיו גדלים וטובים מאיו יושב:

6. שִׁיר הַמַּעֵלוֹת הַבּּטְחִים בַּיִי בְּהַר צִיּוֹן לֹא יִמוֹט לְעוֹלָם יַשֵׁב:

תהלים קכה א תהלים קלה אַפְּכֶם מְאֹד תְּפָרָה יוֹלַדְתְּכֶם הְּנֵּה אָחֲרִית גוֹיִם מִדְבָּר צִיָּה וַעָרָבָה: ירמיהו נִיבּ נָבֶּנְבָּוּה. 8. נִשְׁכַּחִתִּי כִּמֵת מִלֵּב דָיִיתִי כִּכְלִי אבֵד: תהלים לא יג

9. עֹשֶׂה עָשׁ כְּסִיל וְבִימָה וְחַדְרִי תַּמְן: איוב ט ט 10. עשַׁה בִּימָה וּבְסִיל וְהַפָּךְ לַבַּקֶּר צַלְמָוֶת וְיוֹם לִילָה הָחְשִׁיף הַּקּוֹרָא לְמֵי כְיְכָה הַּחְשִיף הַפּוֹבֵא כְמֵי
 הַיָּטְ וַיִּשְׁפְבֵם עַל פְּנֵי הָאָרֶץ
 הַתְקַשֵּׁר מֵעֲדָנּוֹת
 הַתְקַשֵּׁר מֵעֲדָנּוֹת
 הַמְשָׁר מַשְׁרַנּוֹת
 הַמְשָׁר מִשְׁרַנּוֹת
 הַמְשָׁר מִשְׁרַנוֹת
 הַפְּתַּדָר:
 איוב לח לא וְעַנִישׁ עַל בְּנֶיהָ תַנְחֵם: על בְּנֶיהָ תַנְחֵם: וְעַיִשׁ עַל בְּנֶיהָ תַנְחֵם:

מוסף תוספות

מוסף רש"י ונים. כאמלע הגוף (כתובות טב.).

→®(**~** רב ניסים גאון

הרו**אה** את הכושי ואת הגיחור הלווקן וכו׳. שנינו במס׳ כשרין באדם י ופרישנא בגמ׳ כושי אוכמא שמוטא סניא ננס ידוע הוא בלשון חכמים שהוא הקצור בקומה:

ברוך מליב גבול אלמנה. כגון בישוב בית שני: אמאי. קא מתנחת: נפל ליה בחלא. שנפל לו ונעשה חל: דיו לעבד שיהא כרבו. שהרי בית המקדש חרב שהוא ביתו של הקב"ה: ככלי אובד. וסתם כלי לאחר י"ב חדש משתכח מן הלב דיאוש בעלים לאחר י"ב חדש. בפרק אלו מציאות (ב"מ ד' כח.) מי שמצא כלי או שום מציאה חייב להכריז שלש רגלים ואם נמצא אחר הסוכות צריך להמתין ולהכריז בפסח ובעלרת ובחג דהיינו י"ב חדש ושוב אין לריך להכריז: אשר חלק ושהחיינו. דלאחר שלשים יום הוה: מחכמתו

ליראיו. כרב חנינא דחכים טפי: בהקנים. לינטייליו"ש כעדשים: כושי. שחור הרבה: י גיחור. אדום הרבה רו"ש בלע"ו: לווקן. לבן יותר מדחי: קפח. בטן גדול. מתוך עוביו נרחית קומתו מקופחת. לשון אחר קפח ארוך הרבה ופרלופו שמוט ובולט דמכוער י הוי: הדרניקום. רודא"ש. לשון אחר פיו עקום: **פחויי** רחש. ששערו כנמטה כל שערו דבוק זה בזה פלטדי"ר בלע"ו: אומר ברוך משנה את הבריות. דממעי אמן הוו: קטע. שנקטעו ידיו. הכא הוא דקטע משמע דידים הוא משום דקתני תרתי קטע וחגר אבל היכא דקתני קטע לחוד משמע דרגלים כדתנן (שבת פ"ו ד' סה:) הקטע יולא בקב שלו: היכא דאיתרע ליה בתר דחתיליד. לחחר שנולד נולדו בו: אומר ברוך דיין האמת. דומיא דקטע וקטע בתר דאיתיליד הוא: קפוף. עוף שקורין וולטי״ר ויש לו לסתות ולחיים כאדם: כוכבא דשביט. כוכב היורה כחץ ברקיע ממקום למקום וארוך כשבט שהוא יורה ונראה כמו שפותח רקיע: וגמירי דלה עבר כסלה. שאינו מעביר מזל כסיל כשהוא שביט: כסלא. כסיל: רב הונא אמר. מאי זיקין וילון הוא דמקרע ומתחזי רקיע דרך הקריעה כרומח: כסיב עושה עש כסיל וכימה. דקדמיה ליה כסיל לכימה: הא כילד. מלמד ששניהן שוין: שאלמלא חמה של כסיל וכו'. כסיל שולט בימות החמה להכי אקדמיה קרא כימה שולט בימות הגשמים ולהכי אקדמיה קרא: עקרב היינו כימה וממזל טלה הוא: נהר דינור. מתשת כחו של עקרב: עוקלא דעקרבא. זנב העקרב: מעדנות כימה. קשרים של כימה: כמחה ככבי. יש בין הכוכבים של כימה שהן כחה של כימה: אמרי לה דמכנפי. אותן שהן כחה של כימה ואמרי לה דמבדרן: יוסא אמרי לה. דקיימא בונב טלה ואמרי לה דקיימא בריש עגלה: רישה דעגלה. רחשו של עגל והיינו מזל שור והוא נמשך אחר מזל טלה ראש השור סמוך לזנב טלה שכן הסדר טלה שור תאומים: ומסתברת כמתן דחמר זנב. היינו כוכבים העשויין כזנב מדכתיב ועיש

על בניה חנחם: אלמא חסרה.

והאי זנב מחזי כטרפא דטריף:

רנורמא

ת"ר "הרואה בתי ישראל בישובן אומר ברוך מציב גבול אלמנה בחורבנן אומר ברוך דיין האמת בתי עובדי כוכבים בישובן אומר יבית גאים יסח ה' בחורבנן אומר באל נקמות ה' אל נקמות הופיע עולא ורב חסרא הוו קא אזלי באורחא כי ממו אפתחא דבי רב חנא בר חנילאי נגד רב חסדא ואתנח אמר ליה עולא אמאי קא מתנחת יוהאמר רב אנחה שוברת חצי גופו של אדם שנאמר יואָתה בן אדם

האנח בשברון מתנים וגו' ור' יוחנן אמר אף כל גופו של אדם שנאמר יוהיה כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח ואמרת אל שמועה [כי באה] ונמם כל לב וגו' א"ל היכי לא אתנח ביתא דהוו בה שיתין אפייתא ביממא ושיתין אפייתא בליליא ואפיין לכל מאן דצריך וְלא שקל ידא מן כיסא דסבר דילמא אתי עני בר מובים ואדמטו ליה לכיסא קא מכסיף ותו הוו פתיחין ליה ארבע בבי לארבע רוחתא דעלמא וכל דהוה עייל כפין נפיק כי שבע והוו שדו ליה חמי ושערי בשני בצורת אבראי דכל מאן רכם פא מילתא למשקל ביממא אתי ושקיל בליליא השתא נפל בתלא ולא אתנח אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו שנאמר בתיהן ה' צבאות אם לא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב ואמר ר' יוחנן . עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירן לישובן שנאמר 'ישיר המעלות לדוד הבוטחים ביי׳ כהר ציון מה הר ציון עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישובו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקב"ה להחזירן לישובן חזייה דלא מיישב דעתיה א"ל דיו לעבד שיהא כרבו ת"ר יהרואה קברי ישראל אומר ברוך אשר יצר אתכם בדין וזן אתכם בדין וכלכל אתכם בדין ואסף אתכם בדין ועתיד להקימכם בדין מר בריה דרבינא מסיים בה משמיה דרב נחמן ויודע מספר כולכם והוא עתיד להחיותכם ולקיים אתכם ברוך מחיה המתים קברי עובדי כוכבים אומר יבושה אמכם וגו' אמר ריב"ל יהרואה את חבירו לאחר שלשים יום אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לאחר י"ב חדש אומר ברוך מחיה המתים אמר רב יאין המת משתכח מן הלב אלא לאחר שנים עשר חדש שנאמר ישכחתי כמתִ מלב הייתי ככלי אובד רב פפא ורב הוגא בריה דרב יהושע הוו קאזלי באורחא פגעו ביה ברב חנינא בריה דרב איקא אמרו ליה בהדי דחזינך בריכינן עלך תרתי ברוך אשר חלק מחכמתו ליראיו ושהחיינו אמר להו אנא גמי כִיון דחזָתינכו חשבתינכו עלואי כשיתין רבוון ביָת ישראל וברכינא עלייכו תלתא הגך תרתי וברוך חכם הרוים אמרו ליה חכימת כולי האי 🌣 הבי ביה עינייהו ושכיב אמר ריב"ל הרואה את הבהקנים אומר ברוך משנה הבריות מיתיבי "ראה "את הכושי ואת הגיחור ואת הלווקן ואת הקפח ואת הנגם יואת הדרניקום אומר ברוך משנה את הבריות יאת הקמע ואת המומא ואת יפתויי הראש ואת החגר ואת המוכה שחין ואת הבהקנים אומר ברוך דיין אמת ל"ק הא ממעי אמו הא בתר דאיתיליד דיקא נמי דקתני דומיא דקטע שמע מינה ת"ר יהרואה פיל קוף וקפוף אומר ברוך משנה את הבריות "ראה "בריות טובות ואילנות טובות אומר ברוך שככה לו בעולמו: על הזיקין: "מאי זיקין אמר שמואל יכוכבא דשביט ואמר שמואל נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהרדעא לבר מכוכבא דשבים דלא ידענא מאי ניהו וגמירי דלא עבר כסלא ואי עבר כסלא חרב עלמא והא קא חזינן דעבר זיויה הוא דעבר ומתחזי כדעבר איהו רב הוגא ברי' דרב יהושע אמר וילון הוא דמקרע ™דמגלגל

ומחווי נהורא דרקיעא רב אשי אמר כוכבא הוא דעקר מהאי גיסא דכסלא וחזי ליה חבריה מהך גיםא ומיבעית ומחזי כמאן דעבר שמואל רמי כתיב לעושה עש כסיל וכימה וכתיב יעושה כימה וכסיל הא כיצד אלמלא חמה של כסיל לא נתקיים עולם מפני צינה של כימה ואלמלא צינה של כימה לא נתקיים עולם מפני חמה של כסיל וגמירי אי לאו עוקצא דעקרבא דמנח בנהר דינור כל מאן דהוה מריקא ליה עקרבא לא הוה חיי והיינו דקאמר ליה רחמנא לאיוב ייהתקשר מעדנות כימה או מושכות כסיל תפתח מאי כימה אמר שמואל כמאה ככבי אמרי לה דמכנפי ואמרי לה דמבדרן מאי עש אמר רב יהודה יותא מאי יותא אמרי לה זגב מלה ואמרי לה רישא דעגלא ומסתברא כמאן דאמר זנב טלה דכתיב ביועיש על בניה תנחם אלמא חסרה ומתחזיא

הרואה חבירו אחר שלשים יום אומר שהחיינו, אומר

ר"י דוקא חבירו החביב עליו״ אבל בענין אחר לא: דילדן הוא דמקרע ומחזי נהורא ברקיע. לפי הענין משמע דבא רב הונא לתרך דלא עבר כסלא ולא קאי אמתניתין לפרושי מאי זיקין דהא רב אשי דבתריה קאי אשנויא דלא עבר כסלא ודלא כפירוש רש"י:

סל' ב סמג עשין כז

הלי ב סמג עשין כז טוש"ע או"ח סי רכה ס"א: לח ה מייי שם הלי ינ טוש"ע שם סעיף ח: לו ו מייי שם טוש"ע שם לו ז מיי שם טוש"ע שם לו ז מיי שם טוש"ע שם סעיף ח: לח ח מיי שם הלי יג מוש"ע שם סעיף י: לש ט מיי שם הלי יד סמג שם טוש"ע או"ח סי

לעזי רש"י

. לינטייליו"ש [לינטילו"ש]. מנומשים. [וירואו"ש]. מיובל, שטורו מרומה ירלות שעורו מכוטה יבלות. פלטדי"ר [פילטרי"ר]. סבוך (צמר). וולטי"ר [וולטו"ר]. פרס.

רבינו חננאל אמר ריב״ל הרואה את חבירו וכו׳. פי׳, הרואה חבירו שהוא חביב לו לאחר שלשים יום, על לאחר צריך לברך דכל ברכה שהיא לפרקים דהיינו שלשים יום אומר ברוך . שהחיינו. [רב פפא ור' . בושה אמכם מאד וג׳. בוהקנין ממעי אימן אומר בוזקנין ממעי אימן אומר עליהן משנה הבריות, אבל נעשו בהקנין מחמת אומר ברוך דיין האמת. פירוש כושי שחור, לווקין לבן מאד מאד. גיחור אשקר מאד מדר. גיחור אשקר שלא כדרך בני אדם. כיפח כפיף. ננס קציר כגון קוף. פתי הראש מי שאין ראשו סגלגלת אלא רחבה. אלו כולן משנה הבריות. על הזיקים, מאי זיקים כוכבא דשביט. פירוש, על המקום שמכה בו, לפיכך נקרא שביט. וזה לפיכן נקוא שביט. וווי הכוכב שמו זיקים, דגרסינן בתלמוד ארץ ישראל אמר שמואל אין עבר זיקא בכסיל מחריב את העולם, והאי דמיתחמי עבר לא עבר האיז מיחומי עבו לא עבל אלא או לעיל מיניה או לרע מיניה. אמר שמואל נהירי לי שבילי שמיא ובו׳. פירוש, אמר שמואל אני יודע דרכי הכוכבים ברקיע זיהיה דמיהוי זיו הוא שמתראה. פירוש וילון שמתראה. פירוש ויירון פרוכת והוא הרקיע שעשוי כוילון. כסיל יש בו חמות גדולה, וכימה יש בו צינה גדולה, וצינה זו שוברת חמות של זה, עקרבא לא הוה חיי. מראים בין באר או חוד וליי בו אדם הדברים שעוקץ עקרב מכונים כימה הוא שהן ממונים בצינה. כימה מאה כוכבי, אמרי לה דמיכנפן ואמרי לה המיכריי יייי לה דמיבדרן. עש היא זנב טלה. עושה עש כסיל כימה. [נט,א]